

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЯК ЧИННИК
РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ТА ЇЇ ВПЛИВ
НА РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО Й СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ»**

26-27 листопада 2020 року

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Видавничий дім
«Гельветика»
2020

УДК 316.4+37.013]:004
Ф79

Рекомендовано
рішенням вченої ради Запорізького національного університету
(протокол № 4 від 30 листопада 2020 року)

Рецензенти :

Олексенко Р. І. – доктор філософських наук, професор, – доктор філософських наук, професор, професор кафедри публічного управління та права, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (Мелітополь, Україна)

Кивлюк О. П. – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри методології науки та міжнародної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)

Ф79 «Формування концепції цифровізації як чинник розвитку креативності особистості та її вплив на розвиток людського й соціального капіталу» / Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 26-27 листопада 2020 року / Ред.-упорядник: д.філософ.н., проф., В. Г. Воронкова. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 288 с.

ISBN 978-966-992-458-2

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Формування концепції цифровізації як чинник розвитку креативності особистості та її вплив на розвиток людського й соціального капіталу» проведено під егідою програми ЄС Еразмус+, напрям ім. Жана Моне у рамках проекту 620720-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE «Диверсифікація сільського туризму через збалансованість та креативність: поширення європейського досвіду в Україні». В матеріалах конференції висвітлено тези п'яти секцій: Секція 1. Становлення цифрового суспільства в конкретних галузях, науки, техніки, виробництва. Секція 2. Європейський досвід цифровізації освіти як чинник розвитку креативності особистості. Секція 3. Вплив цифровізації на розвиток людського й соціального капіталу. Секція 4. Практичні засади розвитку цифрового суспільства та цифрової освіти. Секція 5. Креативні технології сільського туризму як чинник сталого розвитку. Конференцію зареєстровано у Державній науковій установі «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» Міністерства освіти і науки Посвідчення 156 від 3 березня 2020 р. Міжнародна конференція проходила у режимі он-лайн, прийняли учасники 10 міст з України, Литви, Білорусі, Китаю, Іспанії.

Рекомендовано науковцям, викладачам, студентам, аспірантам та магістрантам, усім хто цікавиться проблемами формування креативних компетентностей в умовах цифрового суспільства в Україні та світі.

УДК 316.4+37.013]:004

ISBN 978-966-992-458-2

© Автори матеріалів, 2020
© Видавництво Запорізького національного університету, 2020

ЗМІСТ

1. Ажажа Марина (Запоріжжя, Україна) – СИСТЕМНЕ І СТРУКТУРНЕ МИСЛЕННЯ : ПОШУК НЕОРДИНАРНИХ ТВОРЧИХ РІШЕНЬ У НОВУ ЦИФРОВУ ЕРУ.....	9
2. Andriukaitiene Regina, Šidlauskiene Dangule & Giliuviene Virginija (Marijampole, Lithuania) – MANAGEMENT CULTURE IN AN ORGANIZATION AS A BASIS FOR RESPONSIBLE GOVERNANCE..	12
3. Андрюкайтене Регіна (Kaunas, Lithuania) & Cherep Alla (Zaporizhzhia, Ukraine) – GENERAL FACTORS OF TOURISM FLOWS IN THE CONDITIONS OF MODERN TOURISM DEVELOPMENT.....	15
4. Andriukaitiene Regina (Kaunas, Lithuania), Voronkova Valentyna & Nikitenko Vinalina (Zaporizhzhia, Ukraine) – SOCIAL RESPONSIBILITY IN THE TOURISM BUSINESS: THE CASE OF ACCOMMODATION SERVICES.....	20
5. Банах Віктор, Федченко Олександр, Воробйов Дмитро (Запоріжжя, Україна) – СУЧАСНІ ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ ТА ВІМ-ТЕХНОЛОГІЇ У МІСЬКОМУ ПЛАНУВАННІ ТА УТРИМАННІ МІСЬКОЇ ЗАБУДОВИ.....	23
6. Безкоровайна Лариса, Венгерська Наталя, Борисенко Ангеліна (Запоріжжя, Україна) – КРЕАТИВНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ПОРТУГАЛІЇ В СФЕРІ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ.....	27
7. Бєлоконь Каріна (Запоріжжя, Україна) – ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНИМИ РИЗИКАМИ З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ НАСЕЛЕННЯ м. ЗАПОРІЖЖЯ.....	31
8. Бєх Володимир (Київ, Україна), Зінкевич Василь (Дрогобич, Україна) ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ СИСТЕМИ ІНДУСТРІАЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОСВІТИ ХХІ ст.....	37
9. Білогур Влада (Мелітополь, Україна) – ЛЮДИНА ЦИФРОВА: ЧЕТВЕРТА РЕВОЛЮЦІЯ В ІСТОРІЇ ЛЮДСТВА, ЯКА ТОРКНЕТЬСЯ КОЖНОГО.....	43
10. Болтенкова Юлія (Запоріжжя, Україна) – ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО В КИТАЇ.....	46
11. Бугайчук Оксана (Запоріжжя, Україна) – ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА ПРОМИСЛОВИЙ ІНТЕРНЕТ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ).....	49
12. Булгакова Тетяна (Київ, Україна) – ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ.....	52
13. Венгер Ольга (Запоріжжя, Україна) – СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК МЕНЕДЖМЕНТУ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....	55

14. Воденнікова О.С. (Запоріжжя, Україна) – 3D-ДРУК МЕТАЛАМИ ЯК ЦИФРОВІЗАЦІЯ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ТА МАШИНОБУДІВНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	58
15. Vodop'yanov Pavel & Sidorenko Irina (Republic of Belarus, Minsk) – ON THE WAY TO «NEW ENLIGHTENMENT» AS AN ALTERNATIVE TO CONSUMER SOCIETY.....	63
16. Воронкова Валентина (Запоріжжя, Україна) – НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (ШІ) ЯК УМОВИ РОЗВИТКУ КОГНІТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗОВАНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	66
17. Гарбар Галина (Миколаїв, Україна) – ФІЛОСОФІЯ ТУРИЗМУ ЯК ФІЛОСОФІЯ ТВОРЧОСТІ І КРЕАТИВНОСТІ.....	69
18. Глущевський В'ячеслав (Запоріжжя, Україна) – ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ЯК КРЕАТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ....	73
19. Гусак Лілія (Запоріжжя, Україна) – КОНЦЕПЦІЯ ЦИФРОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В СЛУЖБІ КОРОВІ У ЗАПОРІЗЬКОМУ РЕГІОНІ.....	77
20. Danilov Aleksandr (Minsk, Belarus) – TO THE TECHNOLOGY OF CIVILIZATIONAL DEVELOPMENT: UPDATING THE CULTURAL CODE CONTENT.....	83
21. Дейнега Олег (Запоріжжя, Україна) – РЕІНЖИНІРИНГ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ЯК МЕТОД ВДОСКОНАЛЕННЯ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....	87
22. Дейнега Олег (Запоріжжя, Україна) – УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ СИСТЕМНО-ПРОЦЕСНОГО ПІДХОДУ.....	89
23. Добровольська Оксана (Запоріжжя, Україна) – ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ ІНЖЕНЕРНОГО ПРОФІЛЮ.....	92
24. Єгоров Юрій, Сазонова Оксана, Литвиненко Вікторія (Запоріжжя, Україна) – ЦИФРОВІ МЕТОДИ ФОРМОУТВОРЕННЯ В АРХІТЕКТУРІ.....	96
25. Edmundas Jasinskas, Artūras Simanavičius & Biruta Svagzdien (Kaunas, Lithuania) – LEADERSHIP IN SPORT: MANAGEMENT OR JOB SATISFACTION.....	101
26. Жукова Галина (Київ, Україна) – ЦИФРОВИЙ КОНТЕНТ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЗААКАДЕМІЧНОЇ ОСВІТИ.....	107
27. Капітаненко Наталія, Воронкова Влентина (Запоріжжя, Україна) – ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ: ДОСВІД ВЕЛИКОБРИТАНІЇ.....	110
28. Кідратець Олена (Запоріжжя, Україна) – ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ІНФОРМАЦІЇ ТА ЗНАНЬ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	113

29. Кіях Дмитро (Запоріжжя, Україна) – ЛІДЕРСЬКІ ЯКОСТІ КЕРІВНИКА ЯК СКЛАДОВА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА.....	116
30. Кивлюк Ольга, Мордоус Ірина (Київ, Україна) – ІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА РИЗИКИ	119
31. Кириченко Микола (Київ, Україна) – БОРОТЬБА З УРАЗЛИВІСТЮ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЯК ДЕРЖАВНЕ ЗАВДАННЯ КОЖНОЇ КРАЇНИ.....	122
32. Козачок Ірина (Запоріжжя, Україна) – ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ ЛЮДСЬКОГО Й СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ.....	125
33. Козловець Микола (Житомир, Україна) – ЛЮДИНА В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ.....	129
34. Кононенко Микола (Запоріжжя, Україна) – МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПРОЦЕСОМ ТА ІНФОРМАЦІЙНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ЗБАЛАНСОВАНОЇ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ.....	135
35. Корсак Костянтин, Корсак Юрій, Ляшенко Лариса, Похресник Анатолій (Київ, Україна) – ПРО МОЖЛИВИЙ ВНЕСОК ЦИФРОВІЗАЦІЇ В НООСИМБІОЗ ЛЮДСТВА ТА БІОСФЕРИ.....	138
36. Крайнік Олена, Куріс Юрій (Запоріжжя, Україна) – ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ НА РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО Й СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ	144
37. Крись Анастасія (Мелітополь, Україна) – ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПОКРАЩЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	147
38. Лепський Максим (Запоріжжя, Україна) – КРЕАТИВНІ ПРАКТИКИ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	150
39. Lekavičius Tomas (Kaunas, Lithuania) – THE SIGNIFICANCE OF SPORT ORGANIZATION'S HUMAN RESOURCE MANAGEMENT TO THE ACTIVITY RESULTS.....	152
40. Лупандіна Галина (Мелітополь, Україна) – КУЛЬТУРА ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	156
41. Мальчев Богдан (Мелітополь, Україна)- ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО Й СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ	159
42. Масюк Олег, Заїка Олена (Запоріжжя, Україна) – ПЕРСПЕКТИВНІ ЗМІНИ ТА ВИКЛИКИ В ХОДІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ.....	165
43. Меліхов Євгеній, Михайлуца Олена (Запоріжжя, Україна) – ТЕХНОЛОГІЯ ДОПОВНЕНОЇ РЕАЛЬНОСТІ В ОСНОВІ ПРОГРАМНИХ ЗАСТОСУНКІВ МАЙБУТНЬОГО.....	166

44. Меліхова Тетяна, Штена Валерія (Запоріжжя, Україна) – МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ПДВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....	170
45. Метеленко Наталя, Воронкова Валентина (Запоріжжя, Україна) – ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ЯК ВИКЛИК ЧАСУ.....	172
46. Метеленко Наталя (Запоріжжя, Україна) – СТАЛИЙ РОЗВИТОК ІНЖЕНЕРНОГО НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ЗНУ НА ЗАСАДАХ КРЕАТИВНИХ КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ..	177
47. Мороз Олег (Запоріжжя, Україна) – ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	180
48. Нікітенко В.О. (Запоріжжя, Україна) – РОЗВИТОК КОНЦЕПЦІЇ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (ШІ) 3.0 В УМОВАХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗМІН ТА ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	185
49. Олексенко Роман (Мелітополь, Україна) – ЦИФРОВА ОСВІТА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ОСОБИСТОСТІ.....	188
50. Олексенко Каріна (Мелітополь, Україна) – ЦІНІСНО-СМИСЛОВІ ЗАСАДИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НОВИХ ВИМОГ ДО КОМПЕТЕНЦІЙ ІННОВАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ ОСВІТИ.....	192
51. Perkumienė Dalia (Vilnius, Lithuania), Beriozovas Olegas (Vilnius, Lithuania) & Silva Antonio (Spain) – LEGAL ISSUES OF THE ENSURING OF CONSUMER RIGHTS IN THE INSURANCE LEGAL RELATIONS.....	195
52. Perkumienė Dalia & Pranskūnienė Rasa – Kaunas, Lithuania) PROBLEMS OF LEGAL REGULATION OF CULTURAL HERITAGE PROTECTION IN LITHUANIA.....	198
53. Petrošienė D. & Ivanauskienė R. (Marijampole college, Lithuania) – OST ACCOUNTING AT TRANSPORT SERVICES ENTERPRISE: THE CASE OF THE UNITED KINGDOM.....	200
54. Подмешальська Юлія, Понякіна Каріна (Запоріжжя, Україна) – АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....	203
55. Поліщук Олена, Ковтун Наталія, Венцель Наталія, Коваленко Олена, Слюсар Микола (Житомир, Україна) – КУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ В ЕПОХУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ.....	208
56. Пунченко О.П. (Одеса, Україна) – ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЯК СКЛАДОВОЇ СЕМІОТИЧНОГО ЗНАННЯ.....	210

57. <i>Punchenko Oleg & Punchenko Natalia (Odessa, Ukraine)</i> – BASIC STRATEGIC TECHNOLOGY OF INTELLECTUAL DUALITY OF HUMANITY IN INFORMATION TECHNOLOGY.....	214
58. <i>Рижова Ірина (Запоріжжя, Україна)</i> – ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ СУЧАСНОГО ДИЗАЙНУ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА	217
59. <i>Руслаїмова Світлана (Запоріжжя, Україна)</i> – УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	221
60. <i>Svagzdienė Biruta, Jasinskas Edmundas & Simanavičius Artūras (Kaunas, Lithuania)</i> – INNOVATION IN TOURISM MANAGEMENT: A FLEXIBLE AND RAPID RESPONSE TO A CHANGING SITUATION....	224
61. <i>Сергієнко Тетяна (Запоріжжя, Україна)</i> – СТАНОВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ЯК ЧИННИК РАДИКАЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ ЕКОНОМІЧНИХ, СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ І КУЛЬТУРНИХ ВІДНОСИН.....	227
62. <i>Синельник Катерина (Запоріжжя, Україна)</i> – наук. керівник <i>Сергієнко Тетяна, к.п.н., доц.</i> – ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ В УКРАЇНІ.....	231
63. <i>Сириця Анатолій (Запоріжжя, Україна)</i> – КОНЦЕПЦІЯ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ В УМОВАХ КРИЗИ І НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	234
64. <i>Солонцов Олександр (Мелітополь, Україна)</i> – ВПЛИВ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ НА ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ДЕРЖАВИ.....	237
65. <i>Соснін Олександр (Київ, Україна)</i> – ЗАГРОЗИ СТАНОВЛЕННЮ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА.....	239
66. <i>Стародубець Вікторія (Запоріжжя, Україна)</i> – ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	243
67. <i>Тесленко Тетяна (Дніпро, Україна)</i> – СУЧАСНИЙ СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ: ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ.....	247
68. <i>Ткаченко Маргарита (Мелітополь, Україна)</i> – СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	250
69. <i>Товарниченко Владимир (Запоріжжя, Україна)</i> – ІГРА І ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНОСТЬ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО И СОЦИАЛЬНОГО КАПИТАЛА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОГО ОБЩЕСТВА.....	254
70. <i>Троцько Павло (Запоріжжя, Україна)</i> – УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КАДРОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ КРИЗИ.....	259

71. Унгурян Людмила (Запоріжжя, Україна) – ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	262
72. Федан Євгеній (Запоріжжя, Україна) – ІСТОРИКО-ЕКОНОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АГРОТУРИЗМУ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ.....	264
73. Фурсін Олександр (Запоріжжя, Україна) – ВПЛИВ КОМУНІКАЦІЇ НА РОЗВИТОК ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА..	268
74. Череп Алла (Запоріжжя, Україна), Андрюкайтене Регіна (Каунас, Литва), Воронкова Валентина (Запоріжжя, Україна) – ВПЛИВ КРЕАТИВНИХ DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ.....	272
75. Чернов Вадим (Запоріжжя, Україна) – УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	275
76. Яценко Артем (Запоріжжя, Україна) – РОЛЬ САМООСВІТИ ІНДИВІДА У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	278
77. Gutiene Virginija & Globyte Monika (Kaunas, Lithuania) – STRESS DURING THE CORONAVIRUS PANDEMIC.....	280

УДК 316.422:316.324.8:130.2:7.05:141.319.8:17

Поліщук Олена

E-mail: polishchuk.o.p.2015@gmail.com

ORCID: 0000-0002-1095-8031,

Ковтун Наталія

E-mail: miller-melnik@ukr.net

ORCID: 0000-0002-5529-8655,

Венцель Наталія

E-mail: n.ventsel@ukr.net

ORCID 0000-0003-4477-2179,

Коваленко Олена

E-mail: koval3a1@gmail.com,

Слюсар Микола

E-mail: born.for.freedom70@gmail.com

ORCID:0000-0002-1480-1111,

*Житомирський державний університет імені Івана Франка
(Житомир, Україна)*

КУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ В ЕПОХУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Зростання ролі цифрових технологій у виробництві та повсякденному людському житті порушує питання про ризики й наслідки швидких темпів інформатизації сучасного суспільства. В добу цифрових технологій та Інтернету, їх стрімкого розвитку й проникнення в усі сфери буття соціуму відбуваються значні зміни в способі людського життя, ціннісній сфері, комунікації, практиках культурної взаємодії та ін. Соціально-культурне життя сучасної людини насичене значною кількістю інформації, почерпнутою завдяки ЗМІ, рекламі, блогам, твітам, «мандрівкам» в Instagram, Facebook тощо. Особливо це притаманне молоді, життя якої вже тісно пов'язане із впливом сучасних мас-медіа та комп'ютерних технологій, і причин останньому багато (від нудьги і бажання самоствердження до складнощів соціалізації в умовах викликів сьогодення й низького рівня доходів серед молоді зокрема і населення України загалом).

Вплив цифрових технологій, Інтернету, мобільних додатків на розвиток людського і соціального капіталу викликає нині увагу дослідників, зокрема звертається увага на цифрову модернізацію усіх сфер буття суспільства, віртуалізацію життя і появу «мережевої свідомості» (networkedintelligence) [1]; спрощення доступу до інформації не залежно від місця знаходження або рівня доходу користувача [2] (це особливо актуально при трудовій міграції); стосовно реалій життя сучасної української спільноти констатується великий попит на смартфони, планшети, ноутбуки: якщо наприкінці 2013 р. їх власниками були

близько 1% осіб, то на початку січня 2019 р. кількість абонентів бездротового доступу до Інтернету досягла 20 млн осіб [3], електронним сервісом Viber зараз користується 97% власників смартфонів в Україні [4]. Також звернуто увагу на зміну вимог до професійної підготовки й загального рівня розвитку особистості під впливом Industry 4.0 [5, с. 112]. Як зауважує М. Кириченко, «загальна кількість веб-сторінок, зокрема тих, що генеруються під запит, перевищує 60 трильйонів, а це майже 10000 сторінок на кожного мешканця планети. Такого цифрового мислення не було ніде на планеті у жоден момент її історії, Інтернет запустив новий процес становлення і розквіту, проник в усі куточки земної кулі і в усі види людської життєдіяльності, а сьогодні він є вершиною цифрового суспільства і цифрового управління» [6, с. 113]. Тому він указує на потребу формування «нового цифрового мислення» у людини при діджіталізації культури, враховуючи нові умови існування соціуму, та нагальну потребу розробки концепції «цифрової стратегії українського суспільства» [7, с. 39].

Маємо за мету дослідження розглянути значення зростання ролі символічного виробництва й обміну в сучасному суспільстві завдяки «цифровому мисленню», ЗМІ, блогосфері, рекламі, комп'ютерним іграм, які зменшують інтерес до традиційних культурних практик. Припускаємо, що значна символізація в повсякденному існуванні призводить до зменшення ступеня критичності мислення особистості (феномен «а-логіки») на тлі зростання споживацьких інтересів і зменшення ступеня зацікавлення в особистій творчості, аномії чи зростання девіантних моментів у поведінці та ін. (Дане дослідження реалізується в межах проекту: «Інологічність як феномен повсякденного життя сучасної людини: теоретичний, методологічний і практичний аспекти», реєстраційний номер 0114V003873 Українського центру наукової, технічної та економічної інформації).

Укажемо на потребу копіткого аналізу формування онлайн-спільнот через спільні інтереси їх учасників та вивчення феномену «Інтернету близького знайомства», для яких не є важливими принципи «кровної спорідненості» чи «близького сусідства», походження, національно-культурна традиція, освітній ценз, професійна компетентність, як це було раніше вагомим при комунікативних взаємодіях. Членами таких спільнот може нехтуватися й ступінь достовірності поширеної інформації, і, навпаки, зацікавлено сприйматися креативність у видозміні оригіналу, як своєрідна захоплива гра. Тому зауважимо, що сучасниками ще не належно оцінена загроза від надмірного інформаційного тиску на людину в щоденному житті та кількості симулякрів, із якими можна зіштовхнутися щодня на вулиці, транспорті або зазирнувши у стрічку новин мобільного телефону, екран телевізора, здійснивши мандрівку популярними інформаційними ресурсами YouTube, Telegram, Facebook, Twitter. Адже для багатьох сучасників є проблемою, як видається, їх розрізнення в умовах сучасних мас-медіа і комп'ютерних, цифрових технологій. Крім того, турбує й питання зростання тенденції до некритичного споживання подібної інформації на тлі зменшення інтересу до творчості, власного інтелектуального або естетичного, художнього розвитку,

традиційних культурних практик, що сприяли позитивній соціальній активності людини, насамперед молоді.

Зокрема насторожуючим моментом щодо духовного життя теперішньої української молоді є дані всеукраїнського репрезентативного опитування (здійснювалось Київським міжнародним інститутом соціології; період: вересень 2018 – лютий 2020 рр.; виборка: у вересні 2018 р. – 2026 опитаних осіб, лютий 2020 р. – 2038 осіб) [8]. Воно стосувалося поширених культурних практик, до яких долучена теперішня молода людина в Україні, і результати навряд чи можна вважати оптимістичними. Так, 60,0% (вересень 2018 р.) та 58,9% (лютий 2020 р.) опитаних не відвідують бібліотеки і книгарні (відповідь на запитання: «Ні, упродовж останнього року не відвідував/не відвідувала ані бібліотеку, ані книгарню – і книжок жодних теж не читав/не читала»). А тих, кому цікавою є така практика, мало серед опитаних, особливо бажаючих відвідати бібліотеку: 2,9% (вересень 2018 р.) та 6,1% (лютий 2020 р.), або книгарню: 8,6% (вересень 2018 р.) і 9,2% (лютий 2020 р.). (Запитання: «Упродовж останнього року чи відвідали Ви хоча б один раз бібліотеку або книгарню (книжковий магазин)? Можливі відповіді були такими: «Так, і бібліотеку, і книгарню», «Лише бібліотеку, книгарню ні», «Лише книгарню, бібліотеку ні»). Художня творчість і мистецтво теж не є об'єктом інтересу значної кількості молодих людей: 49,1% (вересень 2018 р.) та 50,3% (лютий 2020 р.) серед опитаних. (Обрана відповідь: «Ні, ніколи не займався/не займалася таким і мене це не цікавить», поставлене запитання: «Скажіть, будь ласка, чи займаєтеся Ви інколи мистецтвом або художньою самодіяльністю – можливо, малюєте, граєте на музичному інструменті, пишете вірші або прозу, співаєте в хорі або самі, займаєтеся писанкарством, гончарством, вишивкою, художнім різьбленням по дереву або іншими народними ремеслами, комп'ютерним дизайном або будь-якою іншою творчо-мистецькою діяльністю?»)). Не є популярними перегляд фільму в кінотеатрі, відвідування музичного концерту або театральної вистави, адже майже половина опитаних до цього не була залучена: 49,5% (вересень 2018 р.) і 43,3% (лютий 2020 р.). Це засвідчує, на жаль, відсутність інтересу до заходів, що традиційно сприяли духовному розвитку людини загалом та естетичному зокрема, і кризу креативних індустрій в Україні за доби масової «цифровізації» і віртуалізації життя.

Як приклад спроби повернення споживацького інтересу до традиційних культурних практик укажемо досвід Європейського Союзу: проєкт Odeuropa (вартість €2,8 млн) покликаний дослідити запахи «Старої Європи» XVI-XX ст. Вони зустрічалися у повсякденному житті: тютюн, ладан, медичні препарати та ін. Для цього створена команда істориків, хіміків і парфумерів, котрі після пошуку в історичних текстах описів й аналізу ілюстративного матеріалу старовинних книг мають створити ольфакторну бібліотеку. А згодом планується використання напрацьованого матеріалу при організації музейних виставок, і це, безсумнівно, зацікавить публіку, виступаючи цікавим маркетинговим прийомом. Тобто, маємо спробу звернення до «нижчої естетики» (Г. Лессінг) через смак, нюх, дотикові враження, а не лише візуальний матеріал. Крім того, варто

звернути увагу на рекламну кампанію про даний проект, зокрема він популяризується на шпальтах газети «The Guardian», висвітлюється в Інтернеті (Історики восстановають запахи старої Європи, 19 листопада, 09:15. URL: <https://journalist.today/istoriki-vosstanovjat-zapahi-staroi-evropy/>).

Відтак, українським фахівцям варто звернути більшу увагу на потребу розвитку креативних індустрій, перспективність проектів віртуального музею, досвіду практики «ночі в музеї», «цифрової раритетної книги» тощо. Але необхідно здійснювати такі заходи, як видається, на основі спільного координування зусиль на регіональному рівні та більш наполегливого їх анонсування у соціальних мережах, Інтернеті тощо. Потрібні також «креативні хаби», відповідно до програми «Креативна Європа». В їх межах варто поєднувати можливості ленд-арту й архітектурного ландшафту середмістя, дизайну і 3D технологій, кінотеатрів та виставкових експозицій, виставок, івентів і перформансів, тимчасових майданчиків народних промислів при створенні культурних зон.

Список використаних джерел

1. Подольчак Н. Ю., Білик О. І., Левицька Я. В. Сучасний стан цифровізації в Україні. Ефективна економіка [електронний журнал]. 2019. № 10. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.10.4.
2. Єлісеєва Л. В. Вплив інформатизації та цифровізації економіки на трансформацію соціального капіталу. Ефективна економіка [електронний журнал]. 2019. № 11. DOI:10.32702/2307-2105-2019.11.77.
3. Кількість абонентів зв'язку на 1 січня 2019 року/Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 15.11.2020).
4. На чому Viber заробляє в Україні і чому месенджери стануть головними в телефонах. Інтерв'ю з топ-менеджером Viber. Економічна правда. 2019. 30 серпня. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2019/08/30/651085/> (дата звернення 15.11.2020).
5. Kovtun N., Polishchuk O., Ventsel N., Kovalenko O. Social Risks of Countries with Emerging Economies Amid Industry 4.0 Modernisation Challenges. Challenges in Science of Nowadays: Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference (May 26-28, 2020), Washington, USA: EnDeavours Publisher, 2020. pp. 111-113. URL: <https://interconf.top/111-113>.
6. Кириченко, Микола. Вплив цифрових технологій на розвиток людського і соціального капіталу в умовах діджиталізованого суспільства. Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia: ZNU. 2019. № 1 (78). 108-129. DOI: <https://doi.org/10.26661/hst-2019-1-78-09>.
7. Kyrychenko, Mykola. Digital strategic concept formation of modern Ukrainian society in the context of technologies, possibilities and breakthrough development. Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia: ZNU. 2020. № 4 (81). 30-44. DOI: <https://doi.org/10.26661/hst-2020-4-81-02>
8. Богдан, Олена. Культурні практики та культурна інфраструктура України: результати всеукраїнського опитування. URL: <https://hromady.org/wp-content/uploads/2020/06/Bogdan-Presentation-June-9.pdf> (дата звернення 1.11.2020).

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ
КРЕАТИВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ТА ЇЇ ВПЛИВ
НА РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО Й СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ»

(м. Запоріжжя, 26-27 листопада 2020 року)

Підписано до друку 04.12.2020. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 16,74. Наклад 100. Замовлення № 0421-102.
Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
69002, м. Запоріжжя, вул. Олександрівська 84, оф. 414
Телефони +38 (048) 709 38 69, +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.